

Livstidsydelsen hævet med 4.000 kg EKM

En velfærdsafdeling og tålmodighed med førstekalvskøerne har haft stor effekt på livstidsydelsen hos Uffe Bie.

"Vi har robotter, og hvis køerne ikke selv går ind i dem, så duer det jo ikke. Derfor var vi nok lidt for hurtige på aftrækkeren, hvis førstekalvskøerne ikke lige kunne finde ud af det," forklarer Uffe Bie, økologisk mælkeproducent, der for to år siden havde en udsætterprocent for førstekalvskøerne på godt 30.

"Men kvierne koster jo penge hver dag, indtil de giver mælk. Så jo længere tid vi kan holde på dem, jo mere får de betalt tilbage. Samtidig var vi i en udvidelsesfase og ville gerne beholde dem længere," fortæller han. Motivationen var med andre ord på plads, da Uffe Bie og hans medarbejdere satte sig for at bruge mere tid på førstekalvskøerne og samtidig fik etableret en velfærdsafdeling.

"Med velfærdsafdelingen kan vi tillade os, at køerne bliver ældre, fordi vi har mulighed for at aflaste dem," forklarer han. To år efter er udsætterprocenten af førstekalvskøerne faldet fra godt 30 til 18 pct. Og det har haft effekt på bundlinjen.

"Vores livstidsydelse er steget med 4.000 kg EKM," lyder det fra Uffe Bie. Han er overrasket over, så stor effekt indsatsen har haft og synes egentlig ikke, at de har brugt så meget tid på det.

"Sænkningen af udsætterprocenten betyder, at man har færre nye dyr, der skal sættes ind i systemet. Og det er jo selvforstærkende – for jo færre kvier, man skal bruge tid på, jo mere tid kan man bruge på den enkelte," fortæller han.

Med udvidelsen har de fået flere køer, men klarer sig med færre kvier. Det har yderligere betydet, at 40 pct. af køerne nu insemineres med kødkvægs-sæd.

/KIRSTEN MARSTAL, SEGES

Gode muligheder for at give unge køer et længere liv

En bevidst indsats kan sænke udsætningen af unge køer i første laktation. Det har 18 økologiske besætningsejere bevist.

Hvordan får vi førstekalvskøerne til at leve længere? Det spørgsmål stillede 18 økologiske mælkeproducenter sig. Og i samarbejde med SEGES og deres lokale rådgivere* satte de sig for at finde svaret. At det lykkedes, viser data fra besætningerne sort på hvidt. I løbet af to år har de i gennemsnit sænket andelen af køer, udsat i første laktation, fra 27 til 17 pct. Dermed når 83 pct. af de unge køer i disse besætninger at kælte anden gang i 2018. Det gjorde kun 73 pct. i udgangssituationen i 2016. Gennemsnittet for udsætning af kælvkvier i løbet af første laktation er cirka 25 pct. på landsplan for både økologiske og konventionelle køer.

Fokus på færre kvier

Hver besætningsejer formulerede sammen med sin rådgiver en handlingsplan med 1-3 indsatser, og undervejs diskuterede de planerne med andre mælkeproducenter og justerede til. De enkelte handlingsplaner var meget forskellige. Gennemgående gik en del af besætningerne dog efter fær-

re kvier til indskiftning. Det foregik ved bevidst at frasortere kvier med mindre potentiale. Det kunne være kviekalve, der var syge flere gange i den tidlige periode eller løbekvier, som ikke var drægtige efter to eller tre insemineringer. Andre besætninger har også solgt flere kvier til levebrug. Samlet har det betydet færre kviekælvninger og derfor mindre behov for at skaffe plads i stalden.

Flere har desuden besluttet sig for at optimere brugen af kønssortering i kombination med kødracesæd. Det er også et tiltag, der på sigt sikrer det nødvendige antal kvier – hverken for få eller for mange.

Bedre forberedelse og opstart

En bedre forberedelse før kælvning og en bedre opstart af kælvkvierne efter kælvning var også et punkt i en del handlingsplaner. Det har handlet om bedre fodring og opstaldning af kvierne de sidste måneder inden kælvning, og flere besætninger har lavet opstartshold kun med førstekalvskøer.

I flere af besætningerne besluttede ejerne sig endvidere for at have lidt mere tålmodighed med de unge køer, inden de blev udpeget til slagtning. Og her i 2018 blev kun 3,1 pct. af førstekalvskøerne på tværs af besætningerne udsat i løbet af de første 60 dage af laktationen.

Antallet af døde førstekalvskøer var under 1,5 pct. både i 2016 og 2018, og langt de fleste udsætninger af unge køer er sket ved slagtning. Årsagerne til udsætning var ydelse, reproduktion, temperament, klove og andre sygdomme.

Godt spark til bundlinjen

De fleste medvirkende besætninger gik efter det økonomiske potentiale i at sænke antallet af kvier, der jo aldrig får betalt omkostningerne til opdrætning, før de bliver sat ud. Omkostningerne til at opdrætte en økologisk kælvkvie ligger på 10-12.000 kr. Men også værdien i at have køer med længere levetid blev prioriteret af de økologiske mælkeproducenter i projektet.

/FINN STRUDSHOLM, SEGES

* Fra Syddansk Økologi, Økologirådgivning Danmark og LMO i samarbejde med SEGES i projektet 'Vejen til 6. laktation'.

Tørkeråd: Køb grovfoder i stedet for at slagte dyr

Det er et økonomisk dårligt tiltag at udsætte 10 pct. af køerne på grund af manglende grovfoder efter den tørre sommer, viser ny SimHerd-analyse.

Efter en tør sommer overvejer nogle, om de skal ned-sætte ko-antallet i en periode. Men ifølge en helt ny SimHerd-analyse er det først en økonomisk bedre beslutning at slagte 10 pct. af besætningen, hvis indkøb af grovfoder øger foderprisen til mere end 3,0 kr. pr. FE.

SimHerd-analysen tager udgangspunkt i en besætning med 200 Holstein årskøer og konventionel drift. Et scenarie med uændret ko-antal sammenlignes med et scenarie, hvori der slagtes 20 køer og ko-antallet holdes på 180 køer i en periode på 6 måneder, hvorefter ko-antallet øges igen med eget opdræt. I modellen udvælges de 20 køer blandt de lavestydende 2. kalvs- eller ældre køer. Der er desuden taget højde for, at en 10 pct.-reduktion i belægningsgraden påvirker de resterende køer positivt på ydelse (+1.5 pct.), drægtighedsrate (+0.5 pct.) og ufrivillig udsættelsesrisiko (-0.5 pct.).

Negativt efterslæb af færre køer

I tabellen fremgår ændringerne i økonomien i de tre år efter slagtingen. Færre indtægter i 1. og 2. kvartal skyldes primært det lavere ko-antal, men tabellen viser også et negativt efterslæb i 3. og 4. kvartal og faktisk også i år 2. Indtægter fra kvier er 54.000 kr. lavere i år 3, da antallet af kælvninger i år 1 er lavere.

Den samlede negative forskel i DB i år 1 til 5 for scenariet 'tørke-slagting' er 198.000 kr. I de viste beregninger er det antaget, at prisen på foder er den samme i år 1 som i de øvrige år (1,45 kr. pr. FE) for scenariet med og uden nedgang i ko-antal. I en periode efter tørken skal man dog regne med, at der mangler foder, og at foderet af den årsag er dyrere. Vores beregninger viser dog, at slagting først er en god ide, hvis indkøbt foder koster mere end 3,0 kr. pr. FE.

Selvom det giver en forbedring af DB pr. ko på den korte bane at slagte 10 pct. af køerne og holde ko-antallet nede i 6 måneder, vil der være et negativt efterslæb af beslutningen. Det skyldes, at det koster penge at genopbygge besætningen. Scenariet, hvori ko-antallet holdes nede i kun 3 måneder, er også regnet igennem, og dette er hellere ikke interessant, da tabet som følge af at slagte køer for tidligt er det samme, mens besparelsen af foderet er det halve.

Læs mere i artiklen *Tørkeslagting: Skal jeg slagte 10 pct. af køerne når jeg ikke har foder nok?* på landbrugsinfo.dk/merekvaegnyt.

/ JEHAN ETTEMA, ANNE BRAAD KUDAH, CHRISTIAN BØRSTING, SØREN ØSTERGAARD, AARHUS UNIVERSITET

Udvikling af indtægter, udgifter og DB (x 1000 kr.) i simuleringen af scenariet 'tørke-slagting' i forhold til scenariet med uændret ko-antal.

Indtægter						Udgifter				
		Mælk	Køer	Kvier +kalve	Status forsk.	Ialt	Foder køer	Foder ungdyr	Andet	Ialt DB
År 1	Q1	-68	89	25	-157	-111	-33	3	-12	-42 -69
	Q2	-93	-8	13	-6	-94	-40	-13	-20	-73 -21
	Q3	-101	-45	-68	117	-97	-35	-10	-15	-60 -37
	Q4	-29	-2	-50	38	-43	-9	9	-3	-3 -40
År 2		-7	4	-10	-35	-48	-16	-16	-11	-28 -20
År 3		6	-6	-54	36	-18	-12	-12	-4	-15 -3

Husk afblødning ved aflivning – også af kalvene

Skud med boltspistol SKAL efterfølges af afblødning. Det glipper for ofte ved kalvene, viser SEGES' seneste tjek på DAKA.

SEGES har netop gennemført det årlige tjek på DAKA af, om køer og kalve aflives korrekt med boltspistol og efterfølgende afblødning. For køerne var 1,7 pct. ikke afblødt, mens det gjaldt hele 10 pct. af kalvene. For både køer og kalve er der tale om en lille stigning fra hhv. 1,1 og 8,8 pct. siden den seneste undersøgelse i 2017.

"Det er simpelthen for dårligt, at vi fortsat fin-

der dyr, som ikke er afblødt. Skud med boltspistol er kun bedøvelse, og det bør man vide som professionel landmand," lyder det fra dyrlæge Peter Raundal, SEGES. Han påpeger, at man skal have modtaget undervisning for at måtte aflive en ko eller en kalv.

"Det er kun dyrlæger, slagtere, jægere og andre, som har modtaget undervisning, der må af-

live et dyr. Det kan fx være dyrlægen, der giver en grundig vejledning i, hvordan man skal gøre," forklarer Peter Raundal.

De landmænd, som havde indleveret boltskudte, men ikke afblødte køer og kalve til DAKA, har fået en direkte henvendelse fra SEGES.

/KIRSTEN MARSTAL, SEGES

Find planchen om korrekt aflivning på landbrugsinfo.dk/merekvaegnyt

Dårlig økonomi i lav grovfoderandel

Det kan bedre betale sig at købe grovfoder end at sætte grovfoderandelen markant ned.

Selv om malkekøer kan fungere fint på en ekstraordinær lav grovfoderandel, kan det være en økonomisk dårlig beslutning. Det viser helt nye beregninger fra et forsøg foretaget af Aarhus Universitet og SEGES.

Resultaterne viser, at når grovfoderet helt bliver udskiftet med råvaremix (kraftfoder) og halm, falder restbeløbet (mælkeindtægt minus foderudgiften) med 30 kr. pr. ko pr. dag ved en 'GM-råvaremix' og 32 kr. pr. ko pr. dag ved en 'NonGM-råvaremix' hos Holsteinkøer og 17 kr. hos Jerseykøer, hvor der udelukkende er afprøvet en 'NonGM-råvaremix'.

Når kun halvdelen af grovfoderet bliver udskiftet med råvaremix og halm, falder restbeløbet med 17 og 11 kr. for Holstein og kun 5 kr. for Jersey. Tabet er altså mindre hos Jerseykøer. Den væsentligste årsag til de økonomiske tab ved at reducere andelen af grovfoder er den højere foderudgift, som igen skyldes markant højere pris på kraftfoder end grovfoder.

Dobbelt pris på grovfoder

Hvis grovfoderprisen bliver fordoblet, vil tabet ved at reducere grovfoderandelen være mindre, men det vil stadig ikke være økonomisk fordelagtigt at halvere andelen af grovfoder. En halvering af mælkeprisen (resultater ikke vist) giver næsten samme effekt på restbeløbet som fordobling af grovfoderprisen.

I en situation med mangel på grovfoder er der altså økonomi i at købe supplerende grovfoder til en noget højere pris end normalt.

“I en situation med mangel på grovfoder er der altså økonomi i at købe supplerende grovfoder til en noget højere pris end normalt.”

Mælkeprisen er baseret på Arlas afregningsmodel inklusiv tillæg og efterbetaling (november-niveau). Grovfoderpriserne er SEGES' vejledende interne grovfoderpriser. Øvrige kraftfoderpriser er aktuelle handelspriser, herunder 'GM-råvaremix' 2,28, 'NonGM-råvaremix' 2,18 og AMS-kraftfoder 2,05 kr. pr. kg.

/SØREN ØSTERGAARD, AU, CHRISTIAN BØRSTING, AU, NIELS BASTIAN KRISTENSEN, SEGES OG ANNE BRAAD KUDAH, AU

Læs yderligere beregninger af, hvad grovfoder må koste på landbrugsinfo.dk/merekvaegnyt

Når halvdelen af grovfoderet bliver skiftet ud med råvaremix og halm, falder restbeløbet med 11-17 kr. for Holstein og 5 kr. for Jersey. Foto: SEGES

Økonomisk effekt af at erstatte grovfoderet (halv græs og halv majs) helt eller delvist med to forskellige sammensætninger af råvaremix, halm og vand i foderblandingen. Alle fik desuden 2,6 kg tørstof fra AMS-kraftfoder.

Grovfoder (pct. af TS i den totale ration)	50	25	0	50	25	0	50	25	0
Råvaremix i foderblandning	Genmodificeret (GM)			Ikke-genmodificeret (Non-GM)					
Race	Holstein	Holstein	Holstein	Holstein	Holstein	Holstein	Jersey	Jersey	Jersey
Økonomi (kr. pr. ko pr. dag)									
Restbeløb (mælk minus foder)	69	52	40	66	55	34	64	59	47
Forskel i forhold til 50 % grovfoder		-17	-30		-11	-32		-5	-17
Forskel i forhold til 50 % grovfoder ved dobbelt grovfoderpris		-12	-19		-5	-20		-0	-8

Sikkerhed ved fodersiloer tjekkes

Arbejdstilsynet vil sikre arbejdsforholdene for chauffører, der leverer foder. Derfor tjekkes sikkerheden ved besætningernes siloer.

Chaufføren står og fylder korn i siloen. Pludselig revner den, og kornet strømmer ud, slår benene væk under ham og presser ham ind under lastbilen. Det koster ham ikke livet, men han får alvorlige skader.

Det er en af de få, men alvorlige 'ulykker', som ligger til grund for, at Arbejdstilsynet nu stiller krav om at sikre chaufførerne, når der blæses korn- og foderstoffer ind i siloer. Derfor vil din foderleverandør i den kommende tid tage et tjek på sikkerheden omkring besætningernes siloanlæg. Det

sker som en del af den risikovurdering, chaufførens arbejdsgiver skal sørge for, når han sender sine folk ud for at fylde anlægget.

Foderleverandørernes brancheforening DAKOFO har udarbejdet en enkel og ensartet måde at kortlægge sikkerheden omkring siloerne på, så alle anlæg vurderes ud fra samme skala – uanset hvilken leverandør, der kommer hos landmanden. På den måde skabes der overblik over, hvor mange – eller hvor få – siloer, der kan udgøre en risiko.

Få, men alvorlige, ulykker ved fodersiloer gør, at Arbejdstilsynet beder foderleverandørerne tjekke forholdene.

Landbrug & Fødevarer er gået ind i samarbejdet, fordi det omhandler landmændenes siloer.

"Vi forventer, at kortlægningen påviser gode forhold ved langt de fleste siloanlæg. Men hvis der er behov for opmærksomhed på sikkerheden ved enkelte anlæg, er det kun godt, at vi finder ud af det," lyder det fra arbejdsmiljøkonsulent Marianne Norup, SEGES.

Hvis der måtte være problemer, vil landmanden få besked fra sin leverandør.

/KIRSTEN MARSTAL, SEGES

Video: Brug vaccinen rigtigt

Ny video fra SEGES viser, hvordan du bedst opbevarer, anvender og indgiver vaccine.

Vacciner er følsomme over for temperaturudsving, og nogle er kun holdbare få timer, efter at emballagen er åbnet. Så hvordan håndterer og opbevarer du vacciner bedst muligt, så du er sikker på at få den fulde effekt og undgår spild?

Og hvor og hvordan indgiver du vaccinen korrekt, hvis den skal indgives under huden – eller i musklen? Få svarene i en ny video fra SEGES.

Find den på SEGES.TV → kvæg → sundhed eller scan →

/ KIRSTEN MARSTAL, SEGES

Filmen viser bl.a. hvordan du indgiver vaccinen korrekt – både under huden og i musklen. Foto: SEGES

Nyt digitalt kursus:

Stil skarpt på goldkøerne og undgå bøvl i laktationen

Kimen til en succesfuld laktation bliver grundlagt i goldperioden. Derfor stiller et nyt digitalt kursus skarpt på netop overgangen fra én laktation til den næste.

En succesfuld goldperiode har stor betydning for koens trivsel, livstidsydelse og i sidste ende bedriftens økonomi. Dette er baggrunden for, at SEGES netop har lanceret et nyt digitalt kursus, der fokuserer på goldperioden. Bag kurset står seniorkonsulent Henrik Martinussen.

"I overgangen fra en laktation til den næste er køerne særligt skrøbelige, blandt andet fordi deres immunforsvar er svækket. Samtidig ved vi jo, at fodring og management i goldperioden har stor indflydelse på ydelsen i næste laktation. Så det kan virkelig betale sig at give goldkøerne ekstra opmærksomhed," lyder det fra Henrik Martinussen.

Inspiration uden læsning

Et digitalt kursus består af en række tegninger, øvelser og forklarende speak, og du kan tage det på din smartphone, tablet eller pc, lige når det passer dig.

Kurset 'Bliv skarp på goldperioden' er tænkt som inspiration til at overveje, om man kan optimere på goldkomagement i sin egen besætning og derved opnå en gnidningsfri laktation med robuste køer.

/ LONE SYLVEST SØGAARD, SEGES

PRØV DET GRATIS

Se flere gratis, digitale kurser på www.landbrugsinfo.dk/digitalekurser

Scan og gå direkte til kurset
'Bliv skarp på goldperioden.'

Årsresultat fra RYK – kontrolår 17/18

Status fra ydelseskontrollen for kontrolåret 17/18 ser sådan ud:

- Der er 2.495 ydelseskontrollerede besætninger. Det svarer til 89 pct. af de mælkeleverende besætninger og er en nedgang på 81 besætninger i forhold til forrige kontrolår.
- 518.700 køer ydelseskontrolleres. Det er en stigning på 11.000 og svarer til 91 pct. af køerne.
- Der sket en stigning på 157 kg mælk, 3 kg fedt og 6 kg protein siden forrige kontrolår.
- Gennemsnitlig ydelse er 10.660 kg EKM. I kontrolåret 16/17 var tallet 10.546.
- Den gennemsnitlige bedriftsstørrelse er nu på 208 køer. Det er en stigning på 11.

Glædelig jul & godt nytår

kvægNYT er tilbage 11. januar 2019

kvægNYT udgives af SEGES, Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N, T +45 8740 5000 • REDAKTION: Ida Storm (ansv.), ims@seges.dk, Lone Sylvest Søgaard (red), ls@seges.dk • FOTO (Hvor ikke andet er nævnt) LandbrugsMedierne • ANNONCESALG Trine Puggaard, tpug@seges.dk • ABONNEMENT/ADRESSE-ÆNDRINGER Susanne Frandsen, T 8740 5251, sbf@seges.dk • Indholdet af kvægNYT må gengives med kildeangivelse. Reklameindstik afspejler ikke nødvendigvis SEGES' holdning til de annoncerede produkter • ISSN 1904-3597 (tryk) ISSN 1904-5212 (web).

FODRINGSTIP:

Skal I fodre på et andet tidspunkt?

Det er vigtigt, at der er nogen i stalden til at passe foderbordet i de kritiske timer op til udfodring.

Alle døgn har 24 timer, men alligevel kan det have stor betydning, hvornår man lægger skæringen på fodringsdøgnet.

Udfodres der tidligt om morgenen, vil der i mange besætninger ikke være nogen i stalden til at passe foderbordet i de kritiske timer op til udfodring. Ved morgenfodring sker det ofte, at den foderrest, der er tilbage, ligger uden for køernes umiddelbare rækkevidde. Og hvis foderbordet er tomt, er der ingen, der ved, hvor længe køerne har været underfodret.

Udfodring op ad dagen, hvor det sikres, at foderbordet passes de sidste fire-seks timer inden udfodring, giver mulighed for at fordele foder mellem udfodringshold og sikre, at der bliver skubbet foder ind i rette tid. Som tilgift vil eftermiddagsfodring aflaste aftenvagten, for ved udfodring af godt blandet foder om eftermiddagen er det ikke nødvendigt at røre foderbordet før næste morgen.

/ NIELS BASTIAN KRISTENSEN, SEGES

Artiklerne 'Livstidsydelsen hævet med 4.000 kg EKM', 'Gode muligheder for at give unge køer et længere liv', 'Video: Brug vaccinen rigtigt', 'Skal I fodre på et andet tidspunkt?' og 'Stil skarpt på goldkøerne og undgå bøvl i laktationen' er udarbejdet i projekter støttet af:

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Miljø- og Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Se EU-Kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

